

D. B. V.

DISQVISITIO PHILOSOPHICA
De

PIETATE
In
PATRIAM,

Qvam

Ex suffragio Emp. Senat. Philosoph.
in Reg. Acad. Ab.

Sub PRÆSIDIO

HENRICI HASSEL,

Eloq. Prof. Reg. & Ord.

Et h. a. Rect. Magn.

Examini publico s̄sistit.

Die XXIX. Mart. A. MDCCXXXV,

Beneficiarius Rerius

JOHANNES AND. LÖSSEKUNDI

Aboæ-Fennus.

In Auditor. Maj. horis conservis.

ABOÆ, Exc. Joh. Kiämpe R. Ac. Typ.

Q. CHIUSI A. I.

S:æ R:æ Maj:is
Magnæ Fid: i VIRO
Et Chiliarchæ
Generosissimo Domino

Dn. ERN. G. WILLEBRAND,
Mæcenati Magno.

Nomen Tuum Patrono benignissime opella, huic
speciminis Academicæ loco in pubicum pro-
ditura præfigere vel ideo sustinui, quod ipsum
hoc argumentum, cuius explicacione pro tenui fa-
cilitate mea sum aggressus, Te maxime dignum
videtur. De Pietate enim in Patriam be-
gore proposui, cuius insigne exemplar tota ex-
hibet vita Tua. Pluris namque fortunas Patriæ
semper fecisti, quam commoda privata. In rebus
etiam asperis quam intrepidus fueris, nemo no-
si idem in Patria si hospes ignorat. Fratrem
confidem am mihi addit favor Thus, erga bona-
rum artium cultores officios, tenui lices fortu-
nientes insignis, quem pluribus documentis
experiri liquit, quo tempore in nobilissima domo
Tua agebam. Serena igitur frunte aspicias
Mæcenas, qualecumque hoc pia ac venerabunda
mentis interprætamentum, eiusque auctorem
encliticum Thorum numero perpetim inveniris
Patiaris

Generosissimi Notinis Tui.

J. A. LÖSSLUND.

S:æ R:æ M:is
Magnæ Fidei VIRO
Generoso ac Illustri D:missi
D:li. PETRO JOHANNI
GYLLENECKER,
Militiæ Pedestris ad Novam arcem
& Savolaxiam Chiliarchæ locum Te-
nenti longe strenuissimo,
Mæcenati Magno,

*Invidie morsus non expers ante manebit,
Chartaceus noster tuto sub tegmine sudor,
Tu nisi respicias foveasque elementa libelli,
Qui pede ter tremulo tangit Tua limna
cel/a.*

*Flagitat hinc igitur lucem mea viliis opella,
Atque Tuo tanto radiari lumine poscit.
Quod supereft, opto, longos TIBI Nester's
annos,
Canitiesque TIBI flaccescat tempore sero !*

Generosi ac Illustris Nominis Tui,

Cultor humillimus
J. A. LÖFGREN

S:æ R:æ M:t:s
Magnæ Fidei VIRO,
Inclito & Nobilissimo Domino
Dn. JOH. HENR. FIEANDT,
Legionis Pedestris ad Novam Arcem
& Savolaxiam Majori strenuissimo,
ut Nutritio olim indulgentissimo, ita
Mæcenati optimo.

VIRO Nobilissimo atque Consultissimo,
Dn. JACOBO NIDELBERG,
Judici Territoriali per districtus Sa-
volaxiæ superioris dignissimo, Nu-
tritio ante aliquot annos Liberalissi-
mo, Patrono desideratissimo,

Tanta in me Mæcenis & Patroni bene-
predicare, ne dum gratiam illis di-
infratus videar, exilem bunc iugenii fæ-
offerco. Illum benigne excipiatis rogo; nec
sira ego incolumitate ardentissima nuncu-

Nominum dignita-

cultor obser-
J. A.

VIRO Generoso atque Nobilissimo,

Dn. CAR. G. ROSENMÜLLER,
Centurioni Legionis Pedestris Helsingiæ maxime strenuo, Nutritio non ita pridem propensissimo, Patrono æstumatissimo.

Viro spectatissimo & Amplissimo,

Dn. DIETERICO WALTER,
Commissario Militari longe dexterissimo, Nutritio pridem benignissimo,
Patrono exoptatissimo.

*fisia contulisti, ut non ea pro merito degna referre valeam. Ne tamen omnia inveni-
sum, ut sincere in Vos pietatis indicem
me solito favore amplecti desinite. Pro Ver-
pare vota non intermittam.*

tumqve Vestiarum

vantissimus

LÖFFELUND.

Admodum Rever. Atq; Ampliss. VIRO,
Dn. ANDREÆ DEGERMANN,
Pastori & Præposito Ecclesiarum, qvæ
Deo Jacobitadii & in Pedersöre col-
liguntur , longe meritissimo, ut pri-
dem Præceptoris Integerrimo , ita
Parrono certissimo.

plurimum Reverendo atque Clarissimo VIRO
Dn. JOHANNI CARPELIO,
Scholæ Cathedralis Aboënsis Con-
Rectori dexterissimo, ut Præceptoris
olim diligentissimo , ita Patrono quo-
vis honoris cultu semper prose-
quendo.

Dissertatio.

D. D.

J. A.

Admodum Rever. atque Praclariss. VIRO,
Dn. Mag. ISRAELI PELDAN,
Scholæ Cathedralis Aboënsis Rectori
accuratissimo. Præceptorι antehac
fidelissimo, Patrono animi venera-
tione, qua par est, perpetim colendo.

Per quam Reverendo atq; Doctissimo VIRO;
Dn. MATTHI. F. LÖSSLUNDI
Sacellano in Wederlax fidelissimo,
Patruo honoratissimo.

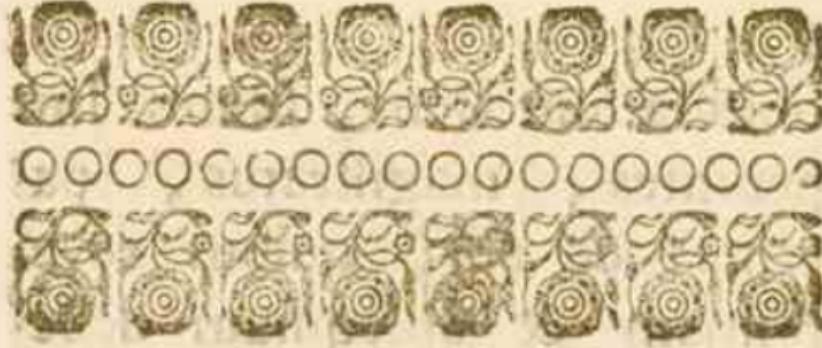
mem hanc

D.

L.

CONSPPECTUS.

- §. I. Voces pietatis & patriæ explicit.
- §. II. Locum nativitatis non habere vim obligandi statuit.
- §. III. Ex quo principiis officia in patriam derivanda sint, edixerit.
- §. IV.rietatem in Patriam tam ad Imperantes quam parentes pertinere ostendit.
- §. V. Imperantium offici stricetim adumbrat.
- §. VI. Officia civium circa culturam animi & corporis expavit.
- §. VII. Eorum officia circa bona & opera.
- §. VIII. Circa existimationem.
- §. IX. Circa vitam tradit.
- §. X. Officia in patriam cum aliis comparat.
- §. XI. Officia in patriam & imperantes intra terminos a legibus Divinis naturalibus & revelatis positos limitat.
- §. XII. Quomodo desinat officium in patriam, inquirit.

§. I.

ANtequam ad proposi-
tam argumenti expli-
cationem proprius ac-
cedimus, vocabula, quibus
haec inscribitur dissertatio, pau-
cis enucleabimus. Quod i-
gitur attinet vocem pietatis, il-
lam adhibemus in sensu apud
scriptores probæ latinitatis
maxime usitato, quo nimi-
rum designat officium superio-
ribus debitum. Sic pietatis

A ob-

objecta sunt Deus, summi Imperantes, magistratus, parentes & alii, quibus reverentiam & obsequium debemus. Patriæ autem nomen in duplii potissimum significatu occurrit. I. Denotat locum, ubi quis in lucem editus fuit. Neque aliud frequentius est, quam ut huic Athenas, isti Romam, illi Carthaginem patriam fuisse dicamus. II. Per patriam intelligimus societatem illam civilem, cuius membrum quispiam existit, sive ipsa nascendi sorte illi accessit, sive sponte subjectione eidem adherescere coepit. Respublica vero, in qua iure civitatis ali-

aliquis non gaudet, patria dici nequit. Sic legati, peregrinantes, obsides & ab hostibus capti extra patriam agunt. Hæc patria loci, illa patria juris a Cicerone vocatur. Libr. 2. De legib,

§. II.

Quod attinet patriam prius sensu acceptam, solet quidem illa pluribus mortali- um carissima esse. Ubi enim reminiscimur losorum, in quibus pueritiam a curis vacuam ludibundi transegimus, juxta recurrit memoria delectationis, qua olim ibi constituti perfru- ebamus; adeoque iucunditatem, que aetatis erat, loco sape tribuimus. Præterea

tissimum est, regiones quasdam ob situm amorem, sa-
lubritatem, vel alias causas præ cæteris placere. Ve-
rum hæc neutiquam sufficiunt ad obligationem in illas alicui imponendam. Nam locus ju-
ris capax esse non potest. Ne-
que enim jura & obligatio-
nes aliis, quam entibus ra-
tionalibus conveniunt. Quis
diceret Israëlitas in deserto na-
tos, singulari quadam obli-
gatione eidem obstrictos suis-
se? Et qui in navi, inter un-
das oceani jaætata, lucem ad
spexit, ideo neque primo isti
domicilio, neque mari officia
debet. Quis insuper nescit,
homines pluribus delectari,
qui-

quibus eapropter non obli-
gantur. Hęc de locis in se-
spectatis sunt intelligenda.
Quemadmodum vero ipsa ter-
ra maximam eorum partem
subministrat, quae & necessi-
tati & delectationi inserviunt
nostrae: ita ad illam a vasta-
tione servandam & fertilita-
tem ejus augendam sœpe ob-
ligamur; quae tamen officia
non tam solum ipsum, quam
homines inde utilitatem acci-
pientes respiciunt.

§. III.

Patria in posteriori significa-
tu, qua nimirum deno-
tat societatem majorem, in
qua sedem fortunarum consti-
tuimus, nostrae jam tractatio-
nis

nis erit objectum. Prius vero,
quam officia eidem praestanda
proponere adgredimur, quo
ex principio seu fonte &
origine derivanda sint, dispi-
ciamus. Quod homines, pos-
sito hoc rerum statu, ex pra-
va illorum natura resultante,
salvi & incolumes manere non
possint, nisi in societates ma-
iores coiverint, ipsa docet ex-
perientia, & moralistæ cer-
tissimis argumentis ab eadem
desumptis demonstrant. At-
que hoc ut extra, controver-
siam constitutum, jam præsup-
ponimus. Ubi autem homi-
nes vident, civitates sibi esse
necessarias, pariterque intel-
ligunt, has ad sui conserva-
ti-

onem & felicitatem plurima
requirere, sine quibus non
possent consistere nedum
florere; iidem facile conclu-
dunt, se obligatos esse ad ca-
vendum ab illis, quæ publi-
cæ rei damnum adferre possunt,
ad illa vero agenda, quæ com-
mune promovent emolumen-
tum. Est igitur ipsa civitatum
strutura & indoles norma il-
la, ad quam officia in patri-
am exigere oportet.

§IV.

Omnis civitas ex duplice or-
dine constare dabit, im-
perantium nempe & parentio-
rum. Hi se invicem respiciunt,
quorum unus absque altero ne
intelligi quidem potest. Re-
gim

gem esse, & non habere quos regat, implicat contradictionem. Civitas etiam sine imperio corpus est exanimis. Ut trique autem & exercentes imperium, & ejdem subiecti ad unum conspirabunt finem publicam nempe salutem.

§V.

Dicuntur imperates Dii tutelares. Ut vero rite officio suo fungantur, non sufficit in sanctiendis tantum legibus quod justum, honestum & decorum est observent. Omnes etiam studio invigilate debent, ut statum reipublicæ felicem magis magisque promovere possint. Illud autem, quum non obtineatur, nisi interna

terna civiatis tranquillitas sit firma & solida, incumbit principibus, ita temperare voluntates civium, ne procax licentia securitatem publicam interturbet. Quare injurias quaslibet prohibeant, & disciplinam instituant talem, quæ finem quorumvis & universorum in civitate respiciat. Quam autem insuper externa mala in uno momento totam rem publicam possint destruere, ubi locis munitis & necessario milite ei non sit prospectum; necesse est imperanti, ut patriam adversus hostilia molmina sartani tectamque reddat. Quippe ut caput cum corpore, ita salus interitusque

princ.

principis cum salute & ruina
reipublicæ conjunguntur. Quo
etiam Israelitæ respexisse viden-
tur, dum a Samuele talem
regem petierunt, qui armas
pro iis caperet. Ad privatæ
commoda publicis post haben-
da omnino obligati sunt, ma-
gistratum tenentes. Quid? quod
si publicæ saluti privatam in-
columitatem præferant, a Ty-
rannidis labore tales vix immu-
nes habeantur. Quod pro-
be intellexit Attilius Regulus,
qui ad Carthaginenses Iubens
potius redire omnibusque ca-
lamitatibus se submittere vo-
luit, quam videre patriam sui
causâ periculis exponi.

§. VI.

Quod homo sibi soli non sit natus; sed ut Deum celebret & societatem colat, indicat congenita illi rationis vis & dotes multæ, quibus sapientissimum Numen, illum, præ brutis animantibus ornat. Non igitur otiosus debet esse, verum quantum possit aliis inservire. Hinc vires animi sunt excereendæ, actionesque componendæ ad normam legum Divinarum, naturalium & revelatarum. Artes addiscendæ bonæ & utiles. Sic neque corporis cultura negligenda, verum formandum illud plane aptum ad varia negotia obeunda. Sanitatis ra-

⁶
tio haēnda; vires laboribus fir-
mandæ, ne otio & inertia
frangantur; affectus denique
domandi, ut compositis ita he-
ne & animi & corporis dōti-
bus habilis & promptus fiat ci-
vis ad ea subeunda, quæ a
magistratu jubentur.

§VII

Opes & tributa eroganda
esse patriæ, quilibet in-
teiligere potest. Absque his
enī neque publica negotia
administrari neque civitas ser-
vari potest. Sane, si quisque
suum tantummodo quæreret
lucrum nec quidquam in com-
mune conferret, quamdiu quæ-
so respublica incolumis mane-
ret. Quocirca ad conservan-
dam patriam omnium & sin-
des

gulorum opes conspirare debent; imprimis ubi hostis bellicos apparatus instruit & illam exitio dare molitur. Sunt quidem haud pauci, qui ob singularia merita & munera gratia a tributorum solatione in quibusdam rebus publicis excipiuntur; nihilominus, quum in periculo versatur status publicus, ut etiam illis pro fortunarum ratione ad tuendam & defendendam patriam census imponatur, non justum tantum sed & maxime necessarium est.

§. VIII.

Existimatio a Moralibus communiter dividitur in simplicem & intensivam. Illa est, quando quis pro tali facta non

nondum innotuit , qvod non
tantum ab honestate est remo-
tum sed regulis justi omnino
contrarium. Hæc, quando qvis
propter dotes vel ingenii vel
corporis & insignia in re-
publicam merita , honoribus
ac dignitate præ cæteris orna-
tur. Utraqve in virtute
vera ac non fuzata funda-
mentum adgnoscere debet. Et
utriusqve rationem habendam
esse contendimus. Quid au-
tem hæc existimationis cura
valeat in ordine ad pietatem
in patriam excutiamus. Inci-
dunt soepe tempora, ubi re-
publica in factiones divisa,
homines justum & honestum
non ex genuinis principiis, sed
suo-

suoque quisque arbitrio pro-
priam duntaxat utilitatem,
respiciente metiuntur. Hinc
fit, ut actiones & naturaliter
& civiliter bona pro turpissi-
mis facinoribus traducantur.
Unde viri a virtute dimo-
veri nescii, infamia soepe
notantur & omnium dignita-
tum faciunt jacturam. In ta-
li casu officio potius & con-
scientiae est satistaciendum,
quam injusta infamiae macula
formidanda. Certissimum ta-
lia patientibus est solarium,
quod veritas in perpetuum op-
pressa jacere non possit, sed
tandem in lucem producatur
fulgentiori gloria cumulet vir-
tutem.

§ IX.

VIta honorum, quibus hic
fruimur mortales, est fun-
damentum, adeoque omnibus
carissima esse solet. Hanc i-
pse Deus omnis boni fons u-
nicus nobis concessit; in quam
etiam particulare dominium
sibi reservavit. Quare neque
homini licet eandem pro lu-
bitu sibi eripere. Detestabilis
itaque est veterum Gymnolo-
phistarum sententia, quos Cur-
tius narrat mortem exspectatam
pro vita dedecore habuisse.
A quibus non procul abluse-
runt Stoici vitam & mortem
inter indifferentia referentes.
Hæc opinionum monstra, ceu
adversa fronte cum ratione
pugnan-

pugnantia & ex saniori Phi-
losophia dudum explosa relin-
quimus, ad illam quæstionem
properantes: an exigente ne-
cessitate pro patria vita discris-
men sit subeundum? Ad hanc
affirmando intrepide respon-
demus. Res est evidens, quod
ubi hostes civitatem inyadunt,
illam perdere conantes, salva
servari nequeat, nisi vis vi
repellatur. Id autem ut fiat,
necessitatem est, tantus civium nu-
merus arma capessat, quan-
tus periculo avertendo suffice-
re probabiliter æstimatur. Et
laudabilis est eorum animosi-
tas, qui suam operam sponse
offerunt. Qui vero id non
sustinent, recte compelli pos-

iunt, ad periclitanti patriæ
subveniendum. Qvis crederet
Deum, q̄i jus naturale san-
ciendo conservationem & fe-
licitatem hominum pro scopo
habuit voluisse, ut ~~in~~ in-
nocentes, jugulum præberent
illis, q̄i contra jus ac fas a-
llis insultant? Neq; revelati-
o aliud nobis persuadet. In
populo enim peculiariter di-
lecto Deus non tantum bella
permisit, sed aliquando man-
davit. Qvæ in novo foedere
Christianis patientia commer-
datur, vindictæ privatæ op-
posita est, in qualibet repu-
blica non tolerandæ. Atque
sie verba Christi intellexerunt
antiq; Christiani, Magistra-
tui

tui ad arma vocanti obsequentes. Qvare etiam Regni Svecani ordines solenni stipulacioni hæc verba inserere non dubitarunt : *Lijf / leſtverne / Godz ágor / och alt thet wij áge wele wij haſtwa espart.* Ait tam eximiam, licet pietatem in patriam esse eportear; non eo ipso tamen probamus factum illorum, qui pyrio pulvere accenso, una cum navis interire, quam hosti se dederat satius ducunt. Id enim *aumxus* sapit, quam juri naturali contrariam esse supra dimicimus.

§. X.

Progradimur porro ad discendendum, quantum pietati

tati in patriam in ordine ad alias obligationes sit tribuendum. Offerunt sese heic parentes, liberi & sanguine juncti, quibus maxime nobis incumbit officia prestare. Et præcipue parentes, difficultatem circa pietatem in patriam movere videntur, quando videlicet debita utriqve officia simul nequeunt præstari. E. g. in proelio navalium, ubi ex una parte navis, parens filium, ut ex aqua exsiliat manum porrigere sibi jubet, & ex altera, commoda urgent patris hostem ejusque conatus propellere. Cui prius oportulaandum. Parentes amore piku-

sunt prosequendi, siquidem
ab illis nobis vita, patrimo-
nium & beneficia plurima pro-
veniunt. Patria rursus, liber-
tatem, civitatem & campum
præbuit civi, in quo virtu-
tem suam exercere possit. Con-
tendere inter se acerrime hæc
officia videntur. Verum eni-
vero, quum patria sit antiqui-
or parens, & longe majora
contineat beneficia, quam a
genitoribus proficiisci possunt,
ei profectio major debetur gra-
tia. Nam si exactissima com-
paratio inter utrasque obliga-
tiones instituatur, deprehen-
ditur illa esse necessaria, ast
hæc magis necessaria, quum
nimis.

nimirum utrisque simul satis-
fieri non potest. Ubi vero
magis necessariorum major ra-
tio habetur, quam minus ne-
cessariorum; eo ipso nullius
injustitiae quisquam accusari po-
test. Deinde commoda singu-
lorum postponenda esse em-
olumento integræ societatis,
quis est, qui non videat?
Hinc neque adseverare dubi-
tamus, quin filii vim absq;
scelere inferre parentibus lice-
at, quando statoi publico ho-
stilia intentant. Tullius: *Quid*
si inquit tyranidem occupare,
si patriam prodere conabitur p-
ter, filebit ne filius? Imo ve-
ro obsecrabit patrem, ne id fa-
ciat: *si nibil proficiet, accusabit:*
minas.

minabitur etiam. Ad extremum, si ad perniciem patriæ res spectabit, patriæ salutem anteponit patris. Lib. III. de Off. C.XXIII. Qvod ad cæterorum officia, nempe in liberos, uxores & eos, qui sanguinis communione nos tangunt, attinet, eadem est ratio nimis quod patriæ commodis fortunisque posthabenda sint. Laudi namque dicitur passim in historiis Bruto & Manlio, quod nullam sanguinis propriæ rationem habentes, morti filios suos tradere non aversati sunt, & neglecta privati amoris teneritudine salutem reipublicæ tanquam unicum finem promoverint. Imo nihil

solemnis occurrit lectu, quam
pro bono publico & commu-
ni salute privatum affectum di-
spensasse & neglexisse Heroas.
Sic Timoleon fratrem suum Ti-
mophontem perfodi curavit,
quam admonitus patriam pra-
vis conatibus persequi non de-
sisteret. Quare in optimum
ordinem officia digerit, Cice-
ro sic scribens: Si contentio
quedam E⁹ comparatio fiat,
quibus plurimum tribuendum
officii, principes sunt patria E⁹
parentes, quorum beneficiis ma-
ximis obligati sumus: proximi
liberi totaque dominus, qua spe-
ciat in nos solos, neque aliud
ullum potest habere perfugium:
deinceps bene convenientes pro-
pin-

pinqui, quibus cum etiam com-
munis plerumque fortuna est.
L. I. de off. c. 27.

§. XI.

Est quidem illa indoles rei-
publicæ, ut civem pos-
sit compellere non tantum ad
id, quod juri debetur stricte
sic dicto, sed etiam ad omnia
alia, quæ virtus quælibet præ-
cipit; verum si superiores sub-
tentu pietatis in patriam ju-
berent ea facere, quæ legibus
divinis contrariantur, an illa
actio sit suscipienda, non fru-
stra quæritur. Pugnat Hob-
besius in Lib. de Cive: Regu-
las boni & mali justi & in-
justi, honesti & in honesti se-
teges civiles; ideoque quod legiso-
latores

lator præceperit, id pro bono,
 quod retuerit, pro malo ha-
 bendum. imo inde iniquum
 esse dicterium: Regibus non esse
 obtemperandum, nisi justa pre-
 ceperint. Qvibus addit, quod
 ante imperia justum & injus-
 tum non extiterit; ut quorum
 natura ad mandatum sit rela-
 tiva: actionemque omnem sua
 natura esse adiaphoram; quod
 autem sit justa vel injusta a juri
 re imperantis provenire. Ve-
 rum hæc admodum sunt dura
 & hiulca. Largimur quidem
 leges Civiles promovere pra-
 xin & exsecutionem eorum
 qvæ jure naturali præcipiuntur,
 v. g. naturaliter justum est,
 ut æs alienum solvatur & de-
 positi

positum reddatur; hoc ta-
men multi negligerent, nisi
sanctione poenali ad officium
compellerentur. Imo conce-
dimus superiorum mandata
semper cum præsumtione ju-
stitiae esse debere conjuncta.
Quod vero justum & injustum
ante leges Civiles non exsite-
rit neutiquam probamus. An-
te enim imperia civilia notio-
nes justi & injusti hominum
pectoribus infixæ fuere. Alio-
quin vix in civitates coivissent;
quippe quum absqve pacto-
rum interventu respublicæ con-
stitui non possent. Nunquam
de civitate cogitare cœdissent
mortales, nisi prius sibi ex-
ploratum perspectumque habe-
issent,

issente, quod servare pacta iu-
stum & violare injustum esset.
Quid? quod si ad normam
duntaxat imperii civilis exigen-
da force rectitudo actionum,
nullius culpæ reus tuisset Cai-
nus fratricida; factum quip-
pe est facinus hoc antequam
imperia politica extiterunt. L-
mo invitante occasione dene-
gare facile possent cives obse-
quia principi, si solo metu
in officio continerentur. Igi-
tur, quum leges naturales &
revelatae sine legibus civilibus
vigorem suum habeant, neq;ue
illas eandem cum his ratione in
habere presupponimus. Qua-
re si princeps gravi qvadam
efflagitante necessitate contra
leges

leges pure civiles & positivas facere jussiterit, potest civis suscipere actionem absque sci- lere. Ast ubi adversus leges naturales & revelatas quid aperte mandaverit, obtempe- rare non convenit. Ab his enim ne latum quidem, ut ajunt, ungvem discedere oportet, quemq;am. Hic tamen cavendum, ne præcipitemus judicium & pro injustis habeamus, quæ talia non sunt. Quamvis etenim generalia axiомata moralia, adeo sint perspicua, ut vel primo intuitu cuilibet patescant; ubi tamen ad causas particulares, circumstantiis tantum non infinis distinctos, applicabuntur,

ad-

admodum difficile est punctum
justæ æquitatis attingere. Im-
perantes etiam varios inter-
dum fines sibi propositos ha-
bent, qui quam diligentissi-
me celabuntur, si quis desti-
natis successus sit exspectandus.
Ignoratis autem finibus de ja-
stitia alicujus instituti recte
judicare nemo potest. Circa
negotia denique, quæ diversis
civitatibus inter se invicem in-
tercedunt, hæc præcipue oc-
currit difficultas, quod diver-
sa soepe sit ratio iustitiae illis
observandæ, ab ista, quæ in-
ter privatos exerceri deberet.
Quare qui talium rerum ido-
nei erunt æstimatores, hos non
tantum sagaci ingenio, &
mul-

multiplici doctrina, sed etiam exquisita status praesentis ejusque arcanorum notitia instructos esse oportet. Optime igitur sibi consulunt homines ab hisce imparati, si a censura rerum suum captum excedentium se abstineant, & ut iusta excipient, quorum iniustitiam demonstrare non valent.

§. XII.

Partium quoque nostrarum esse arbitramur, ut de officiis in patriam cessatione pauca hic subnoscamus. Quod cultus illius superioribus praestandus, non de levi casu langueat, neminem cui aliqua honesti ratio inest, latere potest.

est. Taceo, quam integra,
pacta & conventa servandas
sunt. Evidem fidei fulcro a-
deo consociationes nituntur ma-
iores, ut, qui in totum se
illis semel addixerunt, non si-
ne summo scelere illas des-
rere possint. Igitur, quibus
alteri potestati se mancipare
atque ex hac in aliam trans-
ire civitatem volupe est, his
incumbit attendere, an adsci-
tae civitatis, quam mutare vo-
lunt, leges emigrationem ad-
mittant nec ne. Apud Moschos,
Anglos, Scotos & Danos ex-
tulisse decreta, quibus cives ex
patria emigrare vetabatur, com-
memorat Arnizetus, Lib. I. C. V.
de Republ. Constat etiam fuisse
initi-

initium belli inter Romanos & Persas, quod illi ad se a- vocaverint cives Persarum. Quaedam civitates abituris cer- tam pecuniae summam pro ratione honorum, quæ possi- dent, fisco solvendam impos- nunt, quod apud nos usu receptum est. Hæc & alia id genus instituta civibus utique sunt observanda. Nec ta- men video cur innoxia quo- rumdam migratio tantopere impediri debeat. Recte Cice- ro: ne quis, inquit in civita- te maneat invitus. Idem fun- damentum libertatis appellat, quod sui quisque juris retinendi & dimittendi sit dominus. Sed hæc de singulorum nu-

gratione valent. An vero
 gatim & que a civitate disce-
 dere liceat disquirere altioris
 est indaginis. Negativa sen-
 tentia arridet Grotio, ob ne-
 cessitatem finis. Ad securi-
 tatem enim communem, quam
 civitates intendunt, copiosior
 numerus requiritur; quare si
 majora civium agmina simul
 exirent, respublica tot civibus
 ipsolata, contra externam ins-
 vasionem agre se tueretur.
 Semper autem dicente Procu-
 lo: *Non id quod privatim
 interest unius ex sociis, serva-
 ri solet, sed quod societati ex-
 peait.* Affirmativa iterum Puf-
 endorfio placet, substanti-
 hanc: *Licet hac vel illa civitas
 per*

per migrationem civium gregatim factam insigniter debilitetur, ac demum plane desolatur: non tamen ideo societas civilis inter homines penitus tollitur. Sed unius corruptio alterius est generatio; unius decrementa alteri incremento cedunt. Natura civiles esse sociates in genere humano jam multiplicato voluit; sed ut haec vel illa civitas perpetuo subsisteret nusquam jussit. L. XVIII. J. N. & G. c. XI. §. 4. Verum rem paucis perstringamus. Si graves & inevitabiles causae, e. g. annonæ caritas & civium affluentia, quibus alendis & sustentandis non sufficit adscita tellus, exire jubeant, omnino migrare fatius

tius est quam fame contabescere. Hinc colonos omnibus temporibus emissos novimus. Absque vero necessitate urgente discurrere ex hac in aliam civitatem, saltum sapientiarum non hominum. Observamus etiam memoriam beneficiorum durare, quamvis sedes sit mutata, etiam in nova civitate, ex lege puta gratitudinis. De cætero hoc Tullii effarum semper in memoria habendum: *Cole pietatem, quæ magna in parentes, maxima vero in patriam est.* Hæc de pietate in patriam generaliter dicta sunt. Specialia tradere officia, campus per universam doctrinam politicam patentissimus est.

Juveni Præstantissimo atqve Eru-
ditissimo

Dn. JOHAN. LÖSSLUND/
Conterraneo & Amico suo
honoratissimo.

Nulla fuere tibi Lölund incommo-
da tanti,
Lölund Abodicæ gratissima portio ph-
bis,

Quin scandas cathedram, studiisque
intendere mentem
Pergas, inde bono proles peramoenaque
Phæbo.

Qui sperata diu docti monumenta la-
boris
In lutem profers, reparasq; impendia
pulchro
Ingenii foetu, partis opibusque Miner-
væ.

Qui quantam patrie pietatem qvis-
que tueri,
Qvo zelo debet, calamo describis acuto.
Non igitur possum, quin cordis tester
amorem,

Sue-

Succesusque Tuis letus conatibus o-
prem.

Vive Deo gratus, patrie quoque com-
modus esto:

Vive diu felix felici tramite perge
Tangere nunc metam, quam sis sunt
artis honores:

Tolleque sic meritas lauros, tua pra-
mia, victor.

ita adplausit

MATTH. FONTENIUS

Aboz. Fennus.

Ineruditam

De

PIETATE in PATRIAM
Dissertationem

Pereximii atque Doctissimi

Dn. JOH. A. LÖFGRENMD/
Amici honoratissimi.

Sicut apis volitans per flores tempo-
re verno,
Dulces depascit latices, roseosque li-
quores
Sedula collectos in dedala tecta repo-
nit,
Ventura ut brumæ possit sufferre ri-
gorem:
Sic Tu Pierio bona quavis congeris a-
gro,
Cum pergis gnawus rerum splende-
scere fama,
Et sis, quem docuit pernix Tritonia
Pallas,
Et Patria atque, Tibi perplurima com-
moda quaras.

G. I. M.

Gaudia jam testor, mi Fautor Sympa-
trita,
Ingeniumque, libens toto Tibi pectori
grator.
Perge velut pergis virtutum CULTOR
ab ovo,
Grandia Palladium statuet Tibi præ-
mia Numen;
Sitque in procinctu casta Te cingere
lauru,
Que viridis vernet nullum peritura
per ævum,
Dumbos tbymo pascuntur apes, aut
vore cicade.

Ita ex animo tenui licet vena,
gratulabundus scripsit

H. J. CARPELIUS
ab ova-Fennus